

**FUNKCJONOWANIE
SYSTEMU NADZORU RYNKU
W ZAKRESIE
ŚRODKÓW OCHRONY INDYWIDUALNEJ
PO PRZYSTĄPIENIU POLSKI
DO UNII EUROPEJSKIEJ**

**Departament Energomechaniczny
Zespół ds. Kontroli Wyrobów**

Aktualne zadania urzędów górniczych

BEZPIECZEŃSTWO I HIGIENA PRACY

RATOWNICTWO GÓRNICZE

GOSPODARKA ZŁOŻEM

OCHRONA ŚRODOWISKA
I ZAPOBIEGANIE SZKODOM

SPECJALISTYCZNY NADZÓR BUDOWLANY

KONTROLA PRZYRZĄDÓW POMIAROWYCH
NA PODSTAWIE USTAWY O MIARACH

Z dniem 1 maja 2004 r.

KONTROLA WYROBÓW PRZEZNACZONYCH
DO STOSOWANIA W ZAKŁADACH GÓRNICZYCH

PODSTAWY PRAWNE NADZORU RYNKU

Od dnia 1 maja 2004r. Prezes Wyższego Urzędu Górniczego pełni również funkcję wyspecjalizowanego organu w zakresie wyrobów przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego, jako organ wyspecjalizowany w systemie kontroli wyrobów wprowadzonych do obrotu działa na podstawie:

- **art. 117 ustawy z dnia 4 lutego 1994r. - Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 27, poz. 96 z późn. zm.), do którego zasadnicze zmiany w powyższym zakresie wprowadziła ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o zmianie i uchyleniu niektórych ustaw w związku z uzyskaniem przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 96, poz. 959) zwaną ustawą horyzontalną,**
- **ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (tekst jednolity Dz. U. z 2004r. Nr 204, poz. 2087).**

Zgodnie z powyższymi aktami prawnymi w zakładach górniczych można stosować wyroby spełniające wymagania zasadnicze lub dopuszczone przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2004r. nadzorem i kontrolą urzędów górniczych objętych było 224 zakładów górniczych wydobywających kopaliny podstawowe oraz 3601 wydobywających kopaliny pospolite.

Z pośród zakładów górniczych wydobywających kopaliny podstawowe można rozróżnić:

- 54 podziemne zakłady górnicze,
- 104 odkrywkowe zakłady górnicze
- oraz 59 otworowych zakładów górniczych.

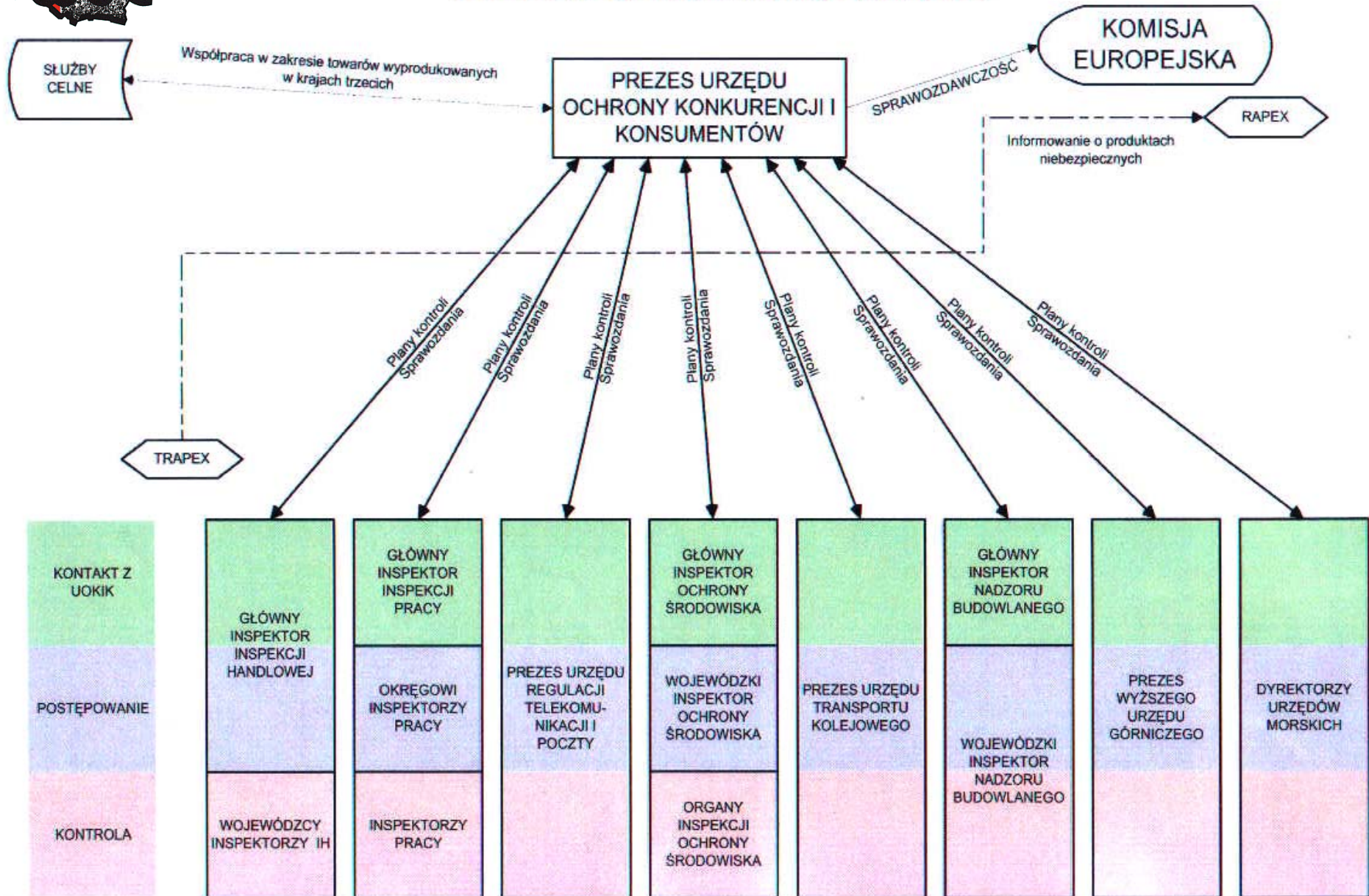
Prezes Wyższego Urzędu Górniczego prowadzi kontrolę spełniania przez wyroby przeznaczone do użytkowania w zakładach górniczych, wymagań zasadniczych w zakresie następujących dziewięciu Dyrektyw:

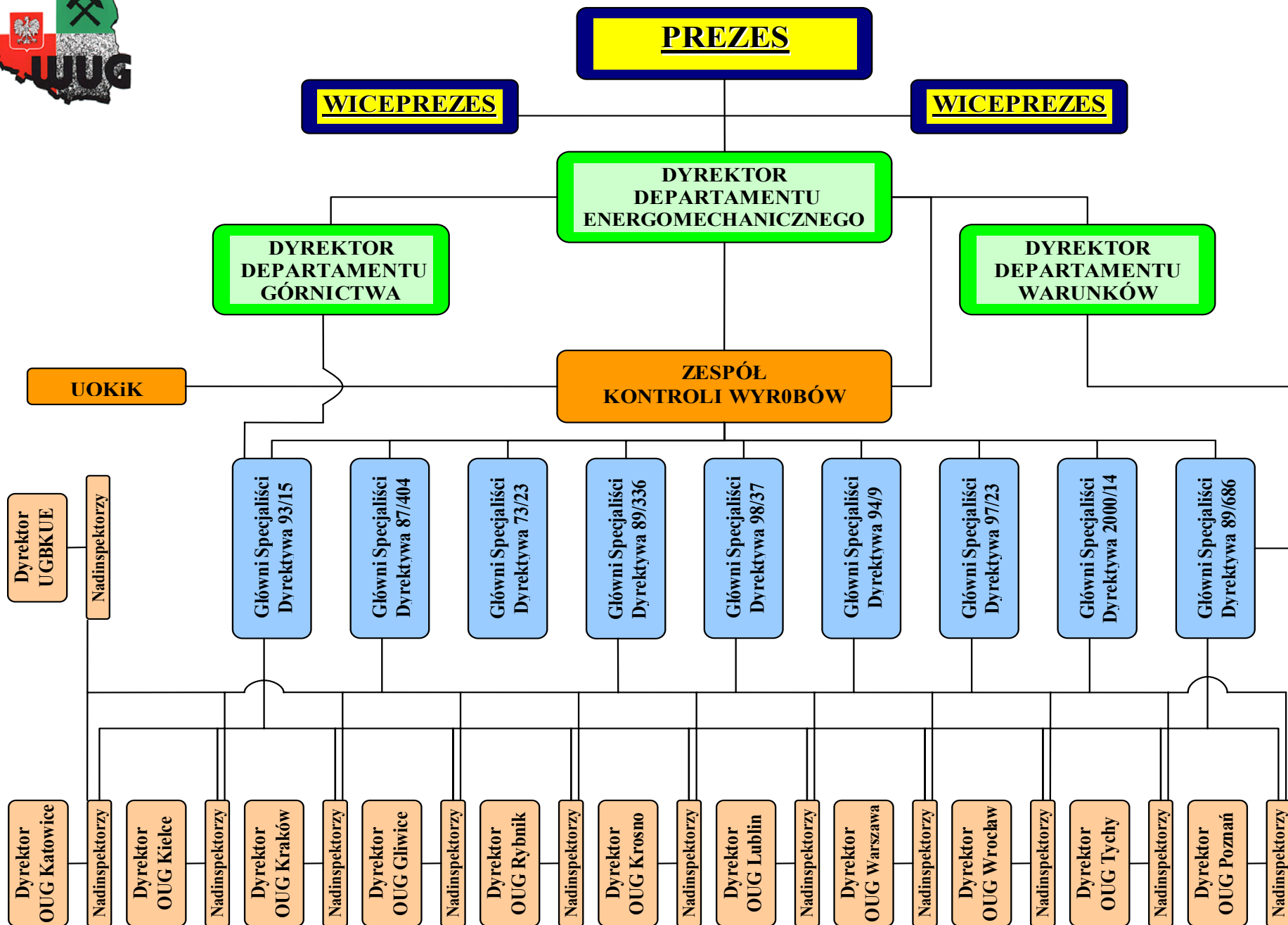
- **Dyrektywy 93/15/EWG „Materiały wybuchowe do użytku cywilnego”.**
- **Dyrektywy 87/404/EWG „Proste zbiorniki ciśnieniowe”.**
- **Dyrektywy 73/23/EWG „Urządzenia elektryczne niskiego napięcia”.**
- **Dyrektywy 89/336/EWG „Kompatybilność elektromagnetyczna”.**
- **Dyrektywy 98/37/WE „Bezpieczeństwo maszyn”.**
- **Dyrektywy 94/9/WE „Sprzęt i systemy zabezpieczające przeznaczone do użytku w atmosferach potencjalnie wybuchowych”.**
- **Dyrektywy 97/23/WE „Urządzenia ciśnieniowe”.**
- **Dyrektywy 2000/14/WE „Emisja hałasu do środowiska przez urządzenia używane na zewnątrz pomieszczeń”.**
- **Dyrektywy 89/686/EWG „Sprzęt ochrony osobistej”.**

SCHEMAT ORGANIZACJI SYSTEMU NADZORU RYNKU

w zakresie dyrektyw nowego podejścia

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego z dniem 1 października 2003r. powołał Zespół ds. Kontroli Wyrobów, który koordynuje prace w zakresie nadzoru rynku.

Kontrole wyrobów wykonywane są na podstawie opracowanych przez Zespół ds. Kontroli Wyrobów, procedur przeprowadzania kontroli w zakresie wymagań zasadniczych dla każdej z dziewięciu Dyrektyw, które nadzoruje Prezes Wyższego Urzędu Górniczego.

System kontroli wyrobów przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych zbudowany został w oparciu o zatrudnioną dotychczas kadrę inżynieryjno-techniczną, posiadającą duże doświadczenie zawodowe i urzędnicze.

Poniżej przedstawiamy procedurę kontroli spełniania przez środki ochrony indywidualnej zasadniczych wymagań zawartych w rozporządzeniu Ministra Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej z dnia 31 marca 2003r. w sprawie zasadniczych wymagań dla środków ochrony indywidualnej (Dz. U. Nr 80, poz. 725), które jest transpozycją dyrektywy 89/686/EWG z dnia 21 grudnia 1989r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw Państw Członkowskich odnoszących się do wyposażenia ochrony osobistej.

PROCEDURA KONTROLI ŚRODKÓW OCHRONY INDYWIDUALNEJ

1. Kontrolę wyrobów wprowadzonych do obrotu i przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych prowadzi jako organ wyspecjalizowany Prezes Wyższego Urzędu Górniczego. W imieniu Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego kontrolę przeprowadzają upoważnieni pracownicy.
2. Kontrole przeprowadza się z urzędu lub na wniosek Prezesa UOKiK.
3. Kontrola z urzędu prowadzona jest na podstawie opracowanego planu kontroli lub po otrzymaniu informacji, że wyrób nie spełnia zasadniczych wymagań.

Każda z procedur kontroli przewiduje trzy etapy kontroli:

- 1. ETAP I – Czynności wstępne,**
- 2. ETAP II – Kontrola w podmiocie,**
- 3. ETAP III – Postępowanie.**

ETAP I - Czynności wstępne

Czynności wstępne wykonywane są na ogół na terenie zakładów górniczych i obejmują:

- sprawdzenie, czy środki ochrony indywidualnej oznaczone są w sposób czytelny i trwały umożliwiający ich identyfikację,
- oznaczenie powinno zawierać co najmniej:
 - a) nazwę środka ochrony indywidualnej i nazwę producenta,
 - b) oznakowanie CE,
 - c) okres przydatności,

- **sprawdzenie, czy do środka ochrony indywidualnej jest dołączona instrukcja,**
- **sprawdzenie, czy producent lub jego upoważniony przedstawiciel sporządził dla danego środka ochrony indywidualnej deklarację zgodności WE,**
- **przeprowadzenie oględzin celem wstępnej oceny czy są spełnione wymagania zasadnicze zawarte w Dyrektywie 89/686/EWG – Sprzęt ochrony indywidualnej.**

Nieprawidłowości ujęte w protokole są podstawą do przeprowadzenia drugiego etapu kontroli wyrobu w podmiocie biorącym udział przy produkcji lub dystrybucji danego wyrobu.

ETAP II - Kontrola środków ochrony indywidualnej tj. u producenta, upoważnionego przedstawiciela lub dystrybutora

Kontrola wyrobu w podmiocie przeprowadzana jest na podstawie dwóch dokumentów:

- 1. Żądania udzielenia informacji wystawionego w formie pisemnej przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego i przesłanego z wyprzedzeniem kontroli do właściwego podmiotu.**
- 2. Upoważnienia udzielonego przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego dla pracowników inspekcyjno-technicznych.**

Przedmiotem kontroli środka ochrony indywidualnej w podmiocie są:

- 1. oznakowanie,**
- 2. dokumentacja techniczna wyrobu,**
- 3. deklaracja zgodności,**
- 4. certyfikaty,**
- 5. wykaz uwzględnionych norm zharmonizowanych i dokumentacji technicznej w zakresie rozwiązań przyjętych w celu stwierdzenia zgodności wyrobu z zasadniczymi wymaganiami,**
- 6. instrukcja obsługi wyrobu,**
- 7. sprawozdania z przeprowadzonych badań,**
- 8. przyjęty moduł kontroli jakości,**
- 9. sposób w jaki producent zapewnił spełnienie przez wyrób wymagań zasadniczych,**

W przypadku podjęcia wątpliwości czy środek ochrony indywidualnej spełnia wymagania zasadnicze organ wyspecjalizowany pobiera nieodpłatnie próbki w celu poddania wyrobu badaniom.

W protokole końcowym w przypadku potwierdzenia niespełnienia przez wyrób wymagań zasadniczych umieszcza się opis nieprawidłowości wraz z uzasadnieniem.

Do protokołu załącza się dokumenty stanowiące podstawę do wszczęcia postępowania.

ETAP- III – Postępowanie

W przypadku potwierdzenia nieprawidłowości w zakresie wymagań zasadniczych przez środek ochrony indywidualnej wszczyna się z urzędu procedurę postępowania.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego o rozpoczęciu postępowania powiadamia się właściwy podmiot oraz Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego nakazuje w formie postanowienia usunięcie nieprawidłowości zawartych w końcowym protokole kontroli.

Jeżeli wyrób jest niebezpieczny lub nie spełnia zasadniczych wymagań, a strona postępowania nie podjęła właściwych działań, Prezes Wyższego Urzędu Górniczego jako organ prowadzący postępowanie może, w drodze decyzji podjąć działania określone w ustawie o systemie oceny zgodności.

PRZEPIY W INFORMACJI

Przeptyw informacji obejmuje swoim zakresem dwa poziomy obiegu informacji.

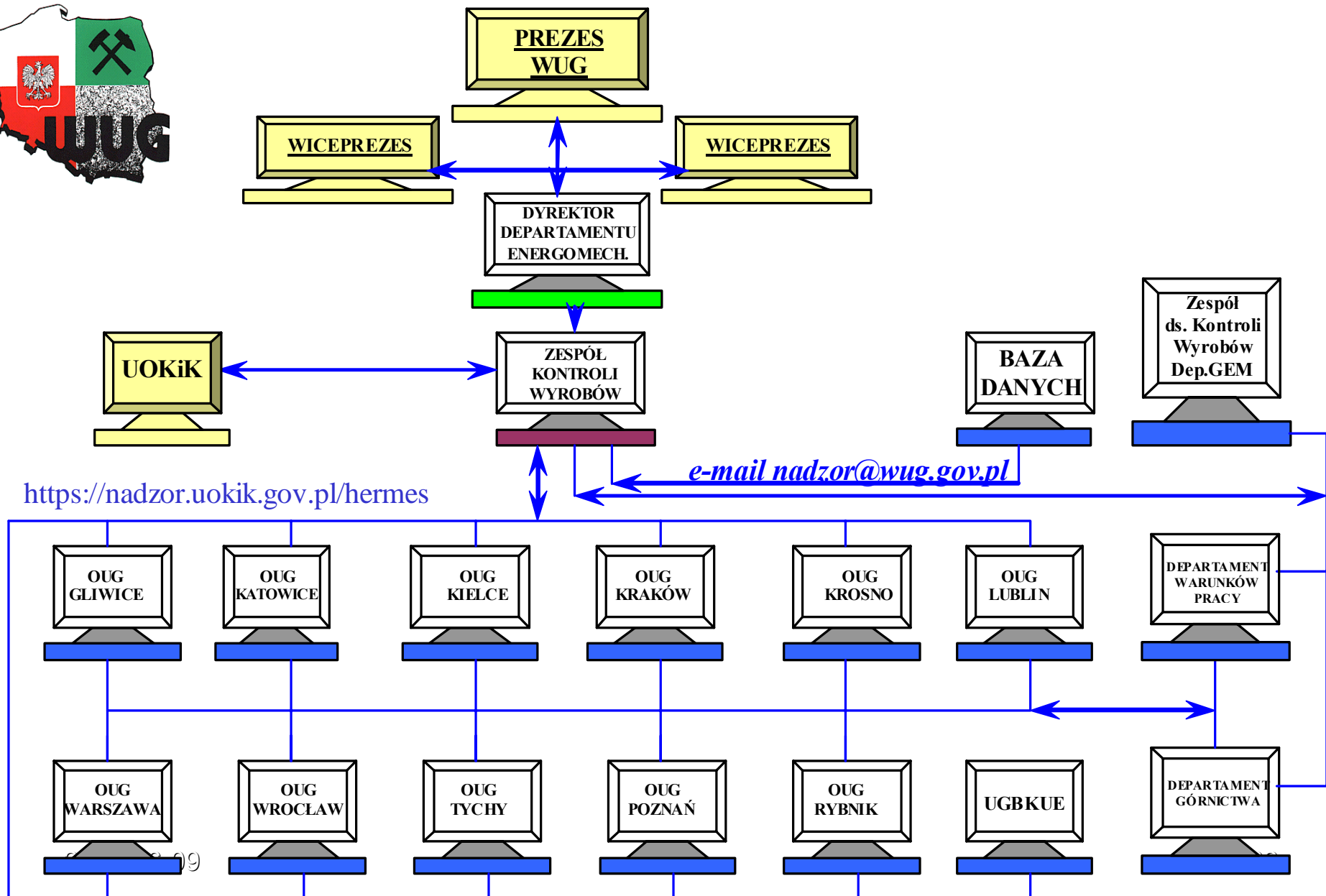
Poziom pierwszy obejmuje przeptyw informacji w ramach struktur organizacyjnych WUG, OUG i UGBKUE.

Poziom drugi obejmuje przeptyw informacji pomiędzy Zespołem ds. Kontroli Wyrobów reprezentującym WUG, a UOKiK w Warszawie.

Przeptyw informacji w poziomie drugim realizowany jest na podstawie rozporządzeń Rady Ministrów dotyczących przeptywu informacji w zakresie nadzoru rynku w Dz. U. Nr 87 z dnia 28 kwietnia 2004 r. pozycje od 811 do 816.

Docelowo przeptyw informacji pomiędzy Zespołem ds. Kontroli Wyrobów, a UOKiK będzie realizowany poprzez system komputerowy o nazwie HERMES.

SCHEMAT SIECI KOMPUTEROWEJ DLA SYSTEMU "HERMES" W WYŻSZYM URZĘDZIE GÓRNICZYM

SZKOLENIA

W ramach szkoleń z dyrektyw nowego podejścia dla urzędów górniczych przeszkolono łącznie 72 osoby w tym 15 osób dla dyrektywy 89/686/EWG. Szkolenie dla Dyrektywy 89/686/WE odbyło się w dniach 15 i 16 lipca 2004r. w siedzibie Inspekcji Handlowej w Warszawie w ramach programu PHARE 2001.

Zespół ds. Kontroli Wyrobów w trakcie wdrażania systemu kontroli wyrobów przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych opracował prezentację multimedialną, za pomocą której przeprowadził cztery szkolenia dla zastępców Dyrektorów i pracowników inspekcyjno-technicznych OUG i UGBKUE.

Zespół ds. Kontroli Wyrobów opracował kolejną prezentację, za pomocą której prowadził szkolenia dla producentów i zakładów górniczych. Przeprowadzono w sumie 11 szkoleń zewnętrznych, w trakcie których każdorazowo uczestniczyło kilkadziesiąt osób.

Również okręgowe urzędy górnicze przeprowadziły na terenie swojej właściwości pojedyncze szkolenia dla przedsiębiorców górniczych z wymagań formalno prawnych zawartych w dyrektywach oraz zakresu działania nadzoru rynku.

W przygotowaniu znajdują się materiały do wytłoczenia 5 tysięcy płyt CD-R, na których zostaną umieszczone teksty aktów prawnych związanych z prawem geologiczno-górnictwem i poszczególnymi dyrektywami, a także przypisanymi komentarzami i przewodnikami. Płyty te zostaną rozprowadzone pomiędzy przedsiębiorców górniczych i producentów wyrobów przeznaczonych dla górnictwa oraz pozostałe instytucje związane z górnictwem.

NORMY ZHARMONIZOWANE

Pracownicy Zespołu ds. Kontroli Wyrobów dokonali wyselekcjonowania norm zharmonizowanych związanych z konstrukcją wyrobów przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych, znajdujących się w wykazie opublikowanym przez Prezesa PKN w Monitorach Polskich dla poszczególnych Dyrektyw.

W sumie z obwieszczeń Prezesa PKN w sprawie wykazu norm zharmonizowanych wyselekcjonowano 552 normy. Dokonano zakupu norm w ilości 420 szt. na nośnikach elektronicznych typu CD-ROM.

PRZEWODNIKI

Pracownicy Zespołu ds. Kontroli Wyrobów dokonali przeglądu oficjalnych stron internetowych, na których znajdują się publikacje związane z Dyrektywami Nowego Podejścia.

W wyniku dokonanego przeglądu wyselekcjonowano 8 przewodników zawierających w sobie około 800 stron interpretacji przepisów zawartych w Dyrektywach Nowego Podejścia związanych z działalnością nadzoru rynku w WUG.

KONTROLA ŚRODKÓW OCHRONY INDYWIDUALNEJ

W 2004 r. przeprowadzono w zakresie środków ochrony indywidualnej 27 kontroli, w których skontrolowano w sumie 74 wyroby.

W 2005 r. przeprowadzono w zakresie środków ochrony indywidualnej 11 kontroli, w których skontrolowano w sumie 29 wyrobów.

Kontrolą objęto między innymi:

- hełmy ochronne,
- linki pomocnicze,
- półmaski filtrujące,
- filtry przeciwpyłowe,
- szelki bezpieczeństwa,
- amortyzatory bezpieczeństwa,
- osłony twarzy,
- okulary ochronne,
- rękawice ochronne,
- nauszniki przeciwhałasowe,
- wkładki przeciwhałasowe,
- ubrania robocze,
- fartuchy ochronne dla spawaczy,
oraz sprzęt ochronny izolujący dla osób wykonujących
prace przy urządzeniach elektroenergetycznych tj.:
- półbuty elektroizolacyjne,
- kalosze gumowe elektroizolacyjne,
- uniwersalne drążki izolacyjne,
- drążkowe wskaźniki neonowe,
- przenośne uziemiacze ochronne.

We wszystkich przypadkach, w których stwierdzono drobne nieprawidłowości zostały one usunięte w trakcie przeprowadzania kontroli lub na zasadzie dobrowolnej przez producenta w terminie niezwłocznym.

W dwóch przypadkach w toku postępowania w stosunku do producentów produkujących środki ochrony indywidualnej wydano postanowienia, w których wyznaczono terminy na usunięcie niezgodności polegającej na braku przeprowadzenia niezbędnej kontroli procesu produkcji wyrobu, przez jednostkę notyfikowaną wybraną przez producenta.

Jednostka notyfikowana przeprowadza niezbędne kontrole procesu produkcji środków ochrony indywidualnej o złożonej konstrukcji, co najmniej raz w roku, w ramach kontroli, o których mowa jednostka notyfikowana pobiera odpowiednie próbki wzoru środków ochrony indywidualnej i dokonuje ich oceny na podstawie przeprowadzonych badań określonych w normach zharmonizowanych lub badań niezbędnych do sprawdzenia zgodności wzoru tych środków z zasadniczymi wymaganiami.

W kolejnym przypadku producenta produkującego m.in. górnicze hełmy ochronne zobowiązano w terminie 30 dni od daty podpisania protokołu z kontroli do dokonania wymiany wszystkich błędnie wypełnionych deklaracji zgodności WE dla przemysłowego hełmu ochronnego w zakładach, które zakupiły ten wyrób po dniu 1 maja 2004 roku i poinformowaniu Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego w Katowicach o trybie i sposobie załatwienia tego zobowiązania. Producent powiadomił Prezesa WUG, że wykonał zobowiązanie zawarte w protokole z kontroli wyrobu i dokonał wymiany wszystkich błędnie wypełnionych deklaracji zgodności u wszystkich klientów, którzy zakupili produkowane przez niego hełmy ochronne.

Drobne nieprawidłowości w zakresie wymagań formalno-prawnych dotyczyły między innymi:

- a) *braku oświadczenia w deklaracji zgodności, że środek ochrony indywidualnej jest zgodny z wymogami rozporządzenia MGPIPS z dnia 31 marca 2003 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla środków ochrony indywidualnej i z postanowieniami dyrektywy 89/686/EWG,*
- b) *braku adresu lub nazwy jednostki notyfikowanej w deklaracji zgodności,*
- c) *braku daty sporządzenia deklaracji zgodności,*
- d) *braku oświadczenia w deklaracji zgodności, że nowy środek ochrony indywidualnej podlega procedurom pod nadzorem jednostki notyfikowanej,*
- e) *umieszczeniu na niektórych wyrobach oznakowania CE niezgodnego ze wzorem oznakowania podanym w załączniku do dyrektywy 89/686/EWG,*
- f) *w instrukcji użytkowania niektórych wyrobów nie podano nazwy jednostki notyfikowanej uczestniczącej w procesie oceny zgodności.*

PODSUMOWANIE

1. Po rocznym okresie doświadczeń wynikających z kontroli wyrobów, szkoleń, zebraniu materiałów pomocniczych oraz bieżącej wymiany poglądów, Wyższy Urząd Górniczy dysponuje wyspecjalizowaną kadrą w zakresie nadzoru rynku.
2. Przeprowadzono szereg szkoleń zewnętrznych przybliżających wymagania dyrektyw nowego podejścia zarówno producentom jak i użytkownikom.
3. Wykonane praktycznie kontrole wyrobów, dały obraz wymagań dla zakładów górniczych w zakresie obowiązujących nowych oznaczeń wyrobów, deklaracji zgodności jak również dokumentów i instrukcji, które powinny być dołączone do wyrobów.

4. **Większość podziemnych zakładów górniczych stawia odpowiednie wymagania w zakresie zakupu wyrobów przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych.**
5. **Również producenci, dystrybutorzy i przedstawiciele producentów, obserwując zakresy kontroli jakim były poddawane kontrolowane wyroby na zakładach górniczych, spowodowali przeprowadzenie u siebie przeglądu procedur produkcji, oznaczania i oddawania do obrotu wyrobów.**

6. Na podstawie dotychczas przeprowadzonych kontroli środków ochrony indywidualnej wynika, że producenci polscy jak również importerzy w większości dostosowali się do wymagań dyrektyw nowego podejścia,

7. Wdrożony system kontroli wyrobów przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych zastępuje funkcjonujący do 1 maja 2004 r. system dopuszczeń, a kolejne doświadczenia z przeprowadzonych kontroli podnoszą jakość funkcjonowania organu wyspecjalizowanego jakim jest Prezes Wyższego Urzędu Górniczego.

Dziękuję za uwagę!